

कोइँच (सुनुवार)

एबोच माइताच आ पिति ओमोलजेअजेल, १९८९
(आइएलओ ओमोलजेअजेल हिअकि १६९)

INDIGENOUS
MEDIA FOUNDATION

गा:रगिरागि कुरिनगे गिपशिदुके बारिचुममि,

☞ गा:रगिरागि कुरिनगे दुम्विँआ थँब दुम्विँला जेनेभामि ब्लेश्शएको नु ७ तेको १९८९ मि आम ७६ त फाईँदाचुम थुम्शो,

☞ एबोच माइताचआ पिति ओमोल्जेअजेल नु देअदाप्सि, १९५७ मि फिलप्शो गा:रगिरागि पुअथेदाईँदापुकिकालि उल्लेअसि पानापान,

☞ आम राइच्चिके सुबुरागिर किन्थो, आक्खथिस, रुम्देल्सि नु मुल्केमिसि राइच्चि आ पिति गा:रगिरागि कुङ्गिरपात, मुरु नु होब्नाकेँसिस राइच्चि आ पिति गा:रगिरागि कुङ्गिरपात नु हेराहेर्सि थु पुलुबोन्आ पिति श्युशिय गा:रगिरागि ब्लेमाब्लेअसिके ताँगेपुकिकालि मिम्नामिम्न,

☞ सन् १९५७ रे गा:रगिरागि तौँब्नातौँबआ फायाफाँमि दुम्श्यो थँपोसपुकि मिनु सुबुरागिडा नेल्लि फायाफाँपुकिमि एबोच माइताचआ एकोम्विआ पितिमि दुम्शो थँपोसपुकिमि एको पुइँसोमि डोईँतिडा पुअथेदाईँदापुकिके उइत्थिसिँदाकेप यासाँसि तिल्लेक सिंसोमेसोमि नाग गा:रगिरागि पुअथेदाईँदापुकि ब्लाशा ताअचा सिर्चाडा दुम्शो लो:कालि क्एकोरि पाना पान ।

☞ आम खिँबास बाअशो रागिपुकिके चेल्माचँसिआ गा आम रुम्देल्बुम्देल्पुकि, ब्लोइँचजेम्दा नु आख्थि थँपोसतारि राइँदाइँ पाचा तातेक आम रिमाचेमा, लो: नु ओलो थँ:शा होइतेक नु थँपोस पातेक एको जेम्नाबौँसिपुकिके दा:कालि सुइनासुइना,

☞ सुबुरागिडा इयि:शिका फेचपुकिमि एको जेम्नाबौँसिपुकि आम खिँबास बाअशो रागिआ गा हेर खापोनिपोपुकि खोइ:न आम कुर्मिदो मुरु राइच्चिपुकि श्याल्सिजाईँसि पाचा माचाब्बा दुम्शो नु पुकिका तौँब्नातौँब थि:, रिदुम्पादिम नु कोमाकोसिपुकि बाअसिखोइ जाम्नाजाम्ना लाशो लो: उल्लेअसि पानापान,

(Handwritten signature)

- ☞ मुल्केम्सि पारिपानमि नु मुरु जेम्नाबौंसिके रुम्देल्सि नु मुदिसोसि गार्गारिसि नु गार्गिरागि वार्चि नु रुम्मुइसिमि एबोच माइताचमि चाअदिशो बारिबाम थुँवार्चिगे शिकिसि पानापान,
- ☞ बुम्था रागि गिप्शिदु, बुम्था रागि गिप्शिदुसि जाता नु गाइँदु गिपशिदु, बुम्था रागि गिप्शिदुसि सेस्सेब्लेअसिस, नाम्सिदासि नु मुल्केम्सि गिप्शिदु नु सुबुरागि खरातिरा गिपशिदु ऋत्काःथा गार्गि अमेरिकी इण्डियन इन्स्टिच्युटला सिर्चाडा थँका नु नास्नाम्सिसि फायाफौमि ताईँसिशो वार्चिमि आइदिडा गोरा ताँगेपुकि क्यारिक्थेँ पाशो नु एको गोरा ताँगेपुकिके आल्वि पेन्मासासेर नु किन्खर पाचा ओदँशो वार्चि पास्डापास होइच्चा लोःचाप पाशो लोः उब्लेअसि पानापान,
- ☞ एको चुयाचुमके नित गयादिरके खाइलिमि बाअशो एबोच माइताच आ पिति ओमोल्जेअजेल, १९५७ (हिअकि १०७) के ईँचिला तेम्सिफाइसिता आ पिति माराइ लोःचापपुकि तायाताअचि पातेक खार्शिकिन पानापान नु,
- ☞ एको लोःचापपुकिले एबोच माइताच आ पिति ओमोल्जेअजेल, १९५७ कलि तेम्सिफाइसिता पा काः गार्गिरागि ओमोल्जेअजेलके रुइथ ताअतेक लोःके खार्शिकिन पानापान,
- ☞ मुलाअति १९८९ थोचेडा खुब्नाच सिन्डा २७ नाबु एबोच माइताच आ पिति ओमोल्जेअजेल, १९८९ दँसिशो आइदिडा ओमोल्जेअजेलकलि सुइशशा विम्मुशा पाशो बा ।

फेच १

सिताकुम्सा होब्ना

बौँ १

१. एको ओमोल्जेअजेल आइदिडा एबोच नु खापोनिपोपुकिके राइच्चिगामि थँःसिब दुम्बा,

३

(क) रुम्देल्सि, मुल्केम्सि नु आक्खथिस योम्थिपुकिमि रागिस किम्युविम्युडा हेर रुमुलपुकिला फ्लादाचिम्दा बाअशो, सुक्के योम्थि आम्केन रिदुम्पादिम याम मुल्केम याम इशोसिस्सो तौब्नातौब याम तौरैसिपुकिकेपितिला नेल्लि फुइलि याम इंचिला खाइलिमि खुरिन्दा दुम्बा नेयानेम्सि दुम्शो फ्लाँहार्सो रागिडा एबोच माइताचपुकि ।

(ख) ग्लामाग्लासि पाशो याम वाइलिसिआ नाक रागि चोचआ थेशेरा दुम्शो खेम तेकोइ रागि याम मेको रागि बाअशो तेकोइ रागिराईसि फायाफाँमा खिँबास पाशो खिँबासिचपुकिके मुइलि मुइग्यो दुम्शयोपितिमि माइताच सुइसिशो नु आम तौब्नातौबि नेयानेम्सि दोदँशोइ बाअत्डाना यो आम माराइ याम नेल्लि रुम्देल्सि, आक्खथिस, मुल्केम्सि नु होब्नाकैसिस रुम्देल्बुम्देलपुकि थें:शा होइतेक फ्लाँहार्सो रागिडा खापोनिपोपुकि ।

२. एबोच माइताचका खाइलिमि आँम-रिमाचेमा एको ओमोल्जेअजेलका गोरा ताँगपुकि आल्चि दुम्बा रुमुलपुकिआ किँदाखार्का पाचाआ पिति का: कुर्मिदो पुअथेदाइँदा सुइँसिबा ।
३. एको ओमोल्जेअजेलमि दँशोकोइँशो खापोनिपो दुर्दाकलि गा:रगिरागि तौब्नातौब आ गा: मेको दुर्दामि दँने चाब्बा राइच्चिपुकिआ पितिमि तेकोइ यो वाँकुरिकु पापाइबा पा श्यालि मापाइँसिबा ।

बों २

१. नास्नाम्सिसि खोपोनिपोआन्के शाअराब्लिरामि मेको खोपोनिपोआन्के राइच्चि राइमा राइसि पाचा नु मेकोपुकिआ प्लोले फ्ला:ने माजाब्बा सेवालपुइँसिकलि खायाखाँसि पाचा फिर्मापिलप्सि नु क्याम्दिर गेके थेंपोस पातेक ख्लेगेखोलो चारुपुकिक दुम्बा ।
२. ओदँशो गेमि आइदिडा जुफालपुकि सुद्दा ब्लिमाब्लिप्सि दुम्बान् ।

(Handwritten signature)

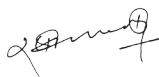
- (क) रागसि तौँबातौँब नु तौँरैसिपुकिमि रागिडा फेन्साखिन्साआ हेर सायादापपुकिकालि गोमागेसि पाशा राइच्चि नु नाब्सिपुकिला एको खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिमि उइत्थि खाइलिमि आफार ताअशो किन्खर पातेक,
- (ख) एको खोपोनिपोआन्के रुन्देल्लिस नु मुल्केमिस रिमाचेमा, रिदुम्पादिम नु मुल्केम नु रुन्देल्लुन्देलपुकि आ पिति सेवालपुइँसि होइनाहोइना मेकोपुकिके रुन्देल्लिस, आक्खथिस नु मुल्केमिस राइच्चिपुकिके नेल्लि फुइलि गे पाचाआ पेन्मासासेर पातेक,
- (ग) एको खापोनिपोपुकिके दाअसि नु ब्लोइँच जेम्दानु दुमिस दुम्बा पा माइताच नु रागसि किम्युविम्युके हेर सायादापपुकि आ दाःथे लिमालिस रुन्देल्लिस, आक्खथिस दौँगापुकि ताइकेःकि पाचा जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिकलि वार्चि पातेक ।

बाँ ३

१. एबोच माइताचपुकिमि मुरु राइच्चि नु कुर्मिदो फ्लाँहासौँसिआ नेल्लि जुफालपुकि बाँधा खाइलिमि याम तेकोइ हेराहेर्सि थुँ माराइ श्याल्सिजाइँसि पाइनिमिन् । एको ओमोल्जेअजेलका गोरा ताँगेपुकि एको खोपोनिपोआन्के वाइँशिमुर् नु मिःशिमुर् सायादापपुकिआ राइच्चिगामि माराइ तेकोइ हेराहेर्सि थु थैःसिब दुम्बान् ।
२. एको ओमोल्जेअजेलमा उल्लेअसिस राइच्चिपुकि कात्काःथा जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के मुरु राइच्चि नु कुर्मिदो फ्लाँहासौँसिपुकिके टिसिमाटिचा पातेक तेकोइ पारिकडा सोअति आल्चि मापाइँसिबा ।

बाँ ४

१. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के गिप्शिदुपुकि, शौँःफ, कुरिनगे, मुल्केम नु मुदिसोर नु मुरुपुकिके राइमाराइसिआ पिति सिर्चाडा माल्सि कोसि इशोसिस्सो जुफालपुकि सुइशशा विम्मशा पाइँसिब ।

२. ओदेंशो इशोसिस्सो जुफालपुकि जेलदाअसिसि खोपोनिपोआन्के फ्लाँहासो खालिमि लोः खिक्क्याल्शो दुम्शो द्याःपुकि आ दुलि मादुम्बा ।
३. ओदेंशो इशोसिस्सो जुफालपुकिमि मुरुका सिता राइच्चिपुकिके हेराहेसि थूरदुम्सि श्याल्सिजाईसिमा तेकोइ यो पारिकमि दुलिदाईथा वाँकुरिक्कु पापाइबा मानिमि ।

बॉ ५

एको ओमोल्जेअजेलआ गोरा ताँगैपुकि थेंःसिब पातिके,

- (क) ओदेंशो खोपोनिपोआन्के रुम्देल्सि, मुल्केम्सि, ओलोसि नु सामोसि थिः नु ब्लेसब्लेमपुकिकलि सुइनासुइना गेशा राइमा राइसि पाईसिब बा नु मेकोपुकिले रुमुल्सि नु मुरुसि खालिमि थेरचा माल्शो क्तायाक्ताअगेपुकिआ खादिमुदिकलि दावारिमारिमिसि शिकिँ गेंःसिब ।
- (ख) ओदेंशो खोपोनिपोआन्के थिः, शेशेंदु नु रुम्देल्बुम्देलपुकिआ ख्लेकाखाँकाकलि सेवालपुईसि पाईसिब ।
- (ग) बाअनेसि खोपोनिपोआन्के शाअराब्लिरा नु वार्चिमि, ओदेंशो खापोनिपोमि ब्लोइँच नु गेके नाग योम्थिपुकिके पितिमि रुयारुशि पाशो शेतपुकि रिपारैँःसिशसि पातेक सिसोमेसो दुम्शो होब्नापुकि तायाताअचि पाईसिब ।

बॉ ६

१. एको ओमोल्जेअजेलआ योम्थिपुकि थेंःसिब पातिके चारुमि आइदि कोइँबुदि पाइनिमि,

- (क) एको खापोनिपोकालि कुल्डोइति खालिमि वाँकुरिक्कु पापाइनेसक्ने तौँब्नातौँबी याम शारिशारिसि गेपुकिका पितिमि क्यारि पातिके सिर्चाडा गेरिसियापुकि नु थामा पा मेकोपुकिके पाँजेकोकोसि

(Handwritten signature)

रुन्देल्बुन्देलपुकि लऱ दुम्नऱनऱ जेल्दऱअसिसि खऱपुनऱपुनु लुः
युकि पऱतेक,

- (ख) डेकुपुकिनु ब्लिषऱ लुः दुडुतेक हुडुतेक हुडुनऱ नु गेरऱपेनुडऱपुकिके
पिति आँकित युःशिशु रुन्देल्बुन्देल नु शऱरिशऱसि नु हेर
दुडुडुँपुकिडुि खऱशिकिन पऱतेक नेल्लि थँकऱपुकिडुि फेनुसऱखिडुसऱऱ
हेर थँकऱपुकि तेकु चुकुुडुिथि ब्लिपे दुडुशु निडुि अकुडुिडुि डेकु
कुडुि डेकु खऱपुनऱपुपुकि फलऱँहऱसुँ देडुडुऱडुि ब्लिपे कऱडुडुऱ
लऱडुऱलऱँ सेलुतेक कुलुतेक पऱतेक,
- (ग) डेकु खऱपुनऱपुअनुके आडुकेन रुन्देल्बुन्देल नु कुडुँशऱरेलऱपुकिके
नेल्लि फुडुलि थँपुसऱऱ पिति लऱडुऱलऱँ पुडुडुऱपुअसि पऱतेक नु
सिशुँ दुडुशुडुेके युडुिथिडुि डेकु आ युडुडुऱतुसिऱऱ पिति डऱलुशु
शुडुिथपुकि खडुडुिऱऱडुिडुिऱसि पऱपऱडुडुऱ ।

२. डेकु अडुडुऱकुडुेअकुडुेके गेपऱकऱ पऱतिके पऱडुँसिडुडु युडुकिडुडुसि रिडुशु थुँडुि नु
युडुिथिसुअर आडुडुडुडुडुडुडुि दुडुडुऱ पऱ लुःथऱडुडुऱथऱसि कुडुडुलपुकिके पितिडुि
डुिडुडुडुऱशऱ डुडुडु डुडुडुडुडुडुडुि तऱडुडुडुऱसि पऱतेक सिडुडुडेडुडुडुि पऱडुँसिडुडु ।

डुँ ७

१. जेल्दऱअसिसि खऱपुनऱपुपुकिकलि आडु डुडुडुँक, अलुलुसि, रुन्देल्बुन्देल नु
सऱडुडुसि कऱडुलुडुल नु डेकुपुकिडुि डुडुशु डुडुडु हेर पऱरिडुडुि आलुडुि पऱशु
खऱडुडुडुि वऱँकुडुरिकु पऱपऱडुडुऱ थँपुसके रिडुडुडुडुऱऱ पिति आडु कऱडुडुडुडुडुडुडु
किँदऱखऱरुडुडु पऱतेक नु कऱडुडुडुडुडुडुडु दुडुशु चुकुुडुिथि आडु आडुडुडुडुडुडुडुडु,
रुन्देडुडुडुडु नु डुडुडुकेडुडुडु थँपुस तऱरि रऱडुँदऱडुँ थँःशऱ हुडुडुडुऱ रऱडुडुडुडु डुडुडुडु ।
डेकुके हेरऱकुँसि डेकुपुकिकऱलि कुडुडुडुडुडुडुडु खऱडुडुडुडुडुडु वऱँकुडुरिकु पऱपऱडुडुऱ
कऱडुडुडु रऱगसि नु फऱडुडुडुडुडु थँपुसके लऱडुडुडुडुडुडुडु नु गेरऱपेनुडुडुडुडुडुडुडु
गुअरऱडुडु, गेपऱकऱ नु थऱडुडुडुडुडुडुडुडु डेकुपुकि ब्लिपे दुडुडुडुडुडु ।

6

२. वाँकुरिकुसि खोपोनिपोआन्के शाअराब्लिरा नु वार्चिमि मेकोपुकिके ब्लोईच नु गेयोमिथि नु खरातिरा नु श्येमाश्यैसिके थेंकामि शेमशेल्लिस चअतेक पातेके पुईसो, मेकोपुकि खिँबास पातेक फायाफाँपुकिके नेल्लि आक्खथिस थेंपोस पातेक योम्लातोमिसपुकिमि कियार्किस ताईसिशो पुईसो दुम्बा । ओदेंशो फायाफाँपुकिके थेंपोसका पिति गेयागेसि पाईसिब इशोसिस्सो आइम्लातोमिसपुकि सुद्दा ओदेंशो शेमशेल्लिस पेन्मासासेर पातेक पारिकमि गेयागेसि पाईसिब ।
३. चारुपुकिमि सिर्चाडा दुम्यो योमिथिमि नास्नामिसि खोपोनिपोआन्के वार्चिमा योम्लातोमिसरेंशा थेंपोसआ गे युअसिकेसिपुकिला मेकोमि माल्शयो रुन्देल्लिस, सामोसि, मुल्केमिस नु मुदिसोसि वाँकुरिकु थायानाअसि पाचा सेमासेस्सिपुकि सायासाक्सि पातेक लो: किन्खर पाइनिमिन् । मोदेंशो सेमासेस्सिआ रिमुदेंमु/चिर्माचिसिपुकिकलि गेरापेन्मा गेपाचाआ पिति मुलि लाँगारआ खाइलिमि ताअसिब ।
४. चारुपुकिमि जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिके वार्चिमि, मेकोपुकि खिँबास पातेक खाप-फायाफाँपुकिआ मुदिसोर राइमा राइसि नु प्लोइमाप्लोईसि पातेक जुफालपुकि ब्लाश्या आल्वि पाइनिमि ।

बॉ ८

१. जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिके राइच्चिगामि रागसि तौँन्नातौँब नु तौँरेंसिपुकि थें:सिब पातिके मेकोपुकिके रिदुम्पादिम याम रिदुम्पादिमिसि तौँन्नातौँबपुकिकलि दावारिमरिम्सी शिकिँ गें:सिब ।
२. रागसि तौँन्नातौँब क्याम नु गा:रगिरागि खाइलिमि सुईसिशो मुरुराइच्चिला लेंजोलेंसि दुम्यो कुर्मिदो राइच्चि नु माजिशो योमिथिमि एको खापोनिपोपुकिकलि आम रिदुम्पादिम नु रुन्देल्लुन्देलपुकि थें:शा होइच्चा राइच्चि दुम्बा । एको जेम्दा थें:सिब पातिके बोअने चाब्बा जियाजिम चोगे दुम्चा माल्शो दुम्यो योमिथिमि, गेरिसियापुकि सेल्लेक चोल्लेक पाईसिबन् ।

(Handwritten signature)

३. एको बौंडा फेलिपिति १ नु २ गेपाचा दुम्शयोपितिले एको खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिकलि नेल्लि मुरुपुकिकलि गेमागेसि पाशो राइच्चिपुकिआ आल्वि पाचा नु मेखोइँशो कोइँशियाआ कारिदुनिसिदुपुकि विमाबिस्सि पाचाला मातेअसिबा ।

बौँ ९

१. रागसि तौँब्नातौँब क्याम नु गाःरगिरागि खाइलिमि सुइनासुइना ताईसिशो मुरुराइच्चिनु दुमादुम्सि दुम्शयो चोच्चोम्थि जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिला आम सायादापपुकिमि पाशो वामावार्सिकलि खुरिन्दा पातेक पितिमि रिदुम्पादिम्सि खाइलिमि शेशेंदु दुम्नाना जाअशो रिसियापुकिके सेवालपुइँसि पाइँसिब ।
२. युअसिकेर्सिआ गोरा ताँगे आ पिति एको खोपोनिपोआन्के रिदुम्पादिमपुकिकलि मेदँशो श्योलिपातपुकि कोःब राइच्चि नु मुमाखिँपुकिमि शिकिँ गेअनिमि ।

बौँ १०

१. एको खोपोनिपोआन्के सायादापपुकि तारि सिताकुम्सा तौँब्नातौँबले गोरा ताँगे पाशो युअसिकेर्सि थेंःसिब पातिके मेकोपुकिके आक्खथिस, रुम्देल्सि नु मुल्केम्सि बारिबाम्तापुकिकलि शिकिँ गेंःसिब ।
२. चोमाचोअसिखिँमि चोअतेक एबेसके युअसिकेर्सिआ रिसियापुकिकलि कियाकिँसि गेंःसिब ।

बौँ ११

तौँब्नातौँबमि नेल्लि मुरुपुकिके राइच्चिगामि आल्वि दुम्बा पातोकेआ योम्थिमि एबेस, दार्माया थाप्वाचेप्वा पावा नपाजेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिला खायाखार्सि खाइलिमि तेकोइ यो पारिकमि गिप्वासि काइलि ताअतेक गेकलि तौँब्नातौँबला बादेल नु थाइमाथाइसि सुइँसिबा ।

९

बौं १२

जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के राइच्चिपुकिआ दुलिदाइँथा दुम्श्यो दुलिदाइँथामि ओदँशो राइच्चिपुकिके वाइलिवाइसि गेपाचाआ पिति मेकोपुकिमि मुरुप्सि खाइलिमि याम आम पाँजेकोकोसि दुम्बिखँपुकिला दुम्नाना तौँब्नातौँबी युअसिकेसि श्याअने चाब्बापामेकोका राइच्चि खेराखेअसि पाईसिब । एको खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिमि माल्शो दुम्श्यो योम्थिमि लोःरोसिके लायालाँला याम हेर वाइलिवाइसि लायालाँला मेकोपुकिमि तौँब्नातौँबी युअसिकेसि चाप्श्यो नु मेकोपुकिकालि रुम्ने चाम्मिसो लोः किन्खर पातेक जुफालपुकि ब्लाईसिबा ।

फेच २

खापदो

बौं १३

१. ओमोल्जेअजेलआ एको फेचके गोरताँगेपुकि आल्वि पाशोनु चारुमि जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के मुल्केम नु सामोसि थिःपुकिआ पिति योम्थिकोसि मेकोपुकिमि गोप्बुप्शो याम हेर तेकोइ यो पारिकमि आल्वि पाशो खापदो याम खाप-फायाफाँ याम निम्फानु मेकोपुकिके नाम्मके मिनु थामापाएको नाम्मके चासिथासिसि पाँआ इशोसिस्सो कलि सेवालपुईसि पाइनिमिन् ।
२. बौं १५ नु १६ मि दँशोकोइँशो खापदो दँसिशो दुर्दामि जेल्दाअसिसि खापोनिपोमि गोप्बुप्शो याम हेर पारिकमि आल्वि पाशो फायाफाँपुकिके नेल्लि मुदिसोर्सिकलि फिलब्बा खाप-फायाफाँआ क्यारिक्याईँसि सुत्दाकलि दँने बा ।

बौं १४

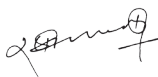
१. जेल्दाअसिसि खापोनिपोमि रिदुम्पादिम्सि खाइलिमि वाअपुब्नाना जाअशो खापदोमि बाअशो मेकोपुकिके आमशौँफ नु ब्लाशा जाशो बाअशोकलि सुइनासुइना गैःसिब । एकोके हेराकैँसि जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिमि

कार्गोसि खाइलिमि गोप्पाबुप्शो शेडना ब्लोइँमा ब्लोइँसि नु रिदुम्पादिमिसि गेरागेप्सिके पिति रिदुम्पादिमिसि खाइलिमि जाअदिच्चा ताईसिशो पाशो खापदो आल्वि पातेक मेकोपुकिके राइच्चिके राइच्चा पाचाआ पिति सिर्चाडा योम्विपुकिमि जुफालपुकि ब्लाइनिमि । एको पितिमि लेब्बाच खापोनिपो नु हिर्बाच रुवाचपुकिआ योम्वि तारि इशोसिस्सो शिकिँ गैःसिब ।

२. चारुपुकिले जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिले रिदुम्पादिमिसि खाइलिमि बुप्शो खापदो रिमाचेमा पाचा नु मेकोपुकिके आमशौफ नु ब्लाशा जाशो बाअशोके वाइलिवाइसि राइमदामआ प्रेयागेसिखापति नाअति माल्शो दिम्लासिपुकि याअनिमि ।
३. जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिमि पाशो खापदोआ पिति किदुखापुकि चोगे पाचा रागसि तौँब्नातौँब क्याममि बाअशोखोइ गेरिसियापुकिके गोरा ताँगे पाईसिब ।

बाँ १५

१. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के खापदोआ पिति खादिमुदिसि शोम्विपुकिआ राइच्चिकलि इशोसिस्सो खाइलिमि खेराखेअसि पाईसिब । ओदँशो राइच्चिपुकिमि ओदँशो शोम्विपुकिआ शेमाल्व, गोरा ताँगेपन नु राइमदाममा ब्लिप्ने दुम्बा एको खोपोनिपोआन्के राइच्चिसुद्दा ब्लिमाब्लिप्सि बा ।
२. खारेखा पार्स याम हेर खापदोत शोम्विपुकिके आमशौफ याम खापदोआ पिति हेर शोम्विपुकिआ राइच्चि रागिमि आ गा बाअशा लिःब योम्विमा रागिमि ओदँशो खोपोनिपोआन्के खापदोआ पिति ओदँशो शोम्विपुकिके माल्मामाल्सि याम शेमाल्वआ पिति तेकोइ यो गेरापेन्मा सायासाक्सि पातिके याम सायासाक्सि पातेक क्यारुइच्चि गेचा डोइति मेकोपुकिके दुमिसिमि आःदुलि वाँकुरिकु पापाइबा याम मामाल्श्यो याम माल्श्यो दुम्लाडाना तेकोइ चोच्चोम्वि आःदुलि वाँकुरिकु पापाइने चाब्बा मे मेको लोः किँदाखार्का पातेक सिसोमेसोमि एको खापोनिपोपुकिनु

योक्रयोर्सि पाइबा गेरिसियापुकि सेल्लेक चोल्लेक पातेक याम थें:शा होइतेक बा । नास्नाम्सिसि खापोनिपोपुकि जाब्बिसचाब्बिस दुम्मे कोम्थि ओदेंशो गे युअसिकेर्सिला दुम्बा आफारमि ब्लिप्ने दुम्बान नु ओदेंशो गे युअसिकेर्सिकापितिला आम्कालि तेकोइ दाइलि, कुइलि दुम्चा लाट्डाना मेकोपुकिमि मेको पाँ बुजिप्चाडा खारिखारिस् ताईसिशो पाइनिमिन् ।

बों १६

१. एको बोंके आइदिडा फेलिपितिआ आ:गामि बाअशा, जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिमि बुप्शो खाप्दोला मेकोपुकिकलि मातल्सिबा ।
२. ओइँफे जुफालआ खाइलिमि ओदेंशो खापोनिपोपुकिके थेम्याअसि माल्शो ताईसिशो योम्थिमि मेकोपुकिके फ्लाँहार्सो नु तुइमातुइसि सदुम्सिको बिम्मुचशा ताअशा ला ओदेंशो थेम्याअसि पाईसिब । मेकोपुकिके बिम्मुचशा ताईसिशो पानेन माजाम्सिब दुम्ताडाना जेल्लाअसिसि खोपोनिपोआन्के वाइलिवाइसि पाँजेकोर्सिके पिति आयोसार गेचामाल्शो गोरा ताँगे नु सिर्चाडा दुम्ताडाना जेल्लाअसोस लिँक्यसि पातेकसुद्दा गोरा पातेक रागसि तौँब्नातौँब नु तौँर्सिपुकिला सेल्लेक चोल्लेक सिर्चाडा गेरिसियापुकि ब्लामाब्बासि पा ला मेदेंशो थेम्याअसि पाईसिब बा ।
३. तेक तेकाइ जाब्बिसचाब्बिस दुम्बा, एको खापोनिपोपुकिकलि थेम्याअसि पाचा माल्शो पितिपुकि नुम्ने चोति मेकोपुकिको रिदुम्पादिम्सि खाप्दोमि लेच्चा तातेक राइच्चि दुम्बा ।
४. गेयागेसिसरी लेन्ने जाब्बिसचाब्बिस मादुम्शो योम्थिमि गुइफ्लिप्सिमि किँदाखार्का दुम्शो खोदेंशो याम ओदेंशो गुइफ्लिप्सि मादुम्शो योम्थिमि सिर्चाडा गेरिसिया बुदि, एको खापोनिपोपुकिकलि नेल्लि दुम्ने चाब्बा जाअने चाब्बा योम्थिपुकिमि मेकोपुकिके नाक माल्मामाल्शि नु जाअब दिसा थेंपोसआ पिति गोरा ताँगे पाचा सिर्चाडा नु ओचिमि मेकोपुकिमि डोइति बुप्शो खाप्दोके थाम्मिशो नु तौँब्नातौँबी नेयानेम्सि खोइ:नडा खाप्दो

खप्सिचाअदिसि पापाईसिबा । नास्नाम्सिसि खापोनिपोपुकिमि खुदूसिसि याम जियाजि शोराप्सिथाप्सिकलि कियार्किसि गेशोमि मेकोपुकिकलि सिर्चाडा केस्सरुमि गयागेसिसरी शोराप्सिथाप्सि खप्सिचाअदिसि पापाईसिबा ।

५. ओंदे थेम्याअसि दुम्शो खापोनिपोपुकिकलि गयागेसिसला दुम्नेचाब्बा तेकोइ यो दाइलि याम कुइलि पाँ नेल्लि फुइलि खाइलिमि शेराप्सिथाप्सि खप्सिचाअदिसि पापाईसिबा ।

बों १७

१. जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिमि मेकोपुकिके सायादापपुकिकलि खापदोआ पिति राइच्चि याअशागेचा पाचा सेल्लेक चोल्लेक पाशो गेरिसियापुकिकलि सेवालपुईसि पाईसिब बा ।
२. आम किम्युविम्यु लाङ्गा मेकोपुकिके खापदो लेमालेसि पातेक याम हेर रिसियामि राइच्चि याअशागेचा पातेक मेकोपुकिके पानेदेने चाप्लेको पितिमि क्यारि पातिके जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिनु योकियोर्सि पाईसिब ।
३. एको खापोनिपोपुकिआ खापदोके आमशौफ, पाशाजाशो याम शेमाल्व ताईसिशो पाचा मेकोपुकिनु नास्नाम्सिसि माबाअशो मुरुकलि एको खापोनिपोपुकिके रिदुम्पादिम याम मेकोपुकिआ सायादापमि तौब्नातौब मारुप्शो पितिला तातेक आफार ताअचाकालि तेअसिबा ।

बों १८

जेल्लाअसिसि खापोनिपोपुकिआ खापदोके हेंथे आमजोअसि दप्शाचिप्शा हेर्शा याम आमके सेल्लेक पाईसावुडाना पाँ तौब्नातौबला बाअशोखोइ युअसिकेर्सिके गोरा तांगे पाईसिब नु ओदेंशो वामावार्सिपुकि तेअचा चारुपुकिमि जुफालपुकि ब्लाश्या आल्लि पाइनिमि निमि ।

बौं १९

रागसि गाईंदु गेरापेन्मापुकिमि आइदिडा पुईसोपुकिके पितिमि फेन्साखिन्साके हेर फायाफाँपुकिकलि गेमागेसि पाशो देब्ला खोइःनआ उइत्थि देब्ला जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिकलि गेमागेसि पाशो लो किन्खर पाइनिमिन् ।

- (क) आम सिताकुम्सा बेईचासिडा पिति अगेयागेसिावश्यक माल्शो लोःपुकिके याम मेकोपुकिआ हिअकिमि दुम्बा दुम्ने चाब्बा बार्माबार्सिके गोरा ताँगेसि पाचा माल्शो फायाफाँ मादुम्शो योम्थिमि एको खापोनिपोपुकिकलि शुशि खाप्दो दुम्बा गोरा ताँगे,
- (ख) एको खापोनिपोपुकिके पाशाजाशोमि बाअशो खाप्दोके थेंपोस पेन्मासासेर पाचा माल्शो कासानपुकिके गोरा ताँगे ।

फेच ३

शेल्चोसि नु गेग्योपसिआ योम्थिपुकि

बौं २०

१. रागसि तौँबातौँब नु तौँरैसिपुकिके चेल्माचेंसिआ गा बाअशा नु जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिके वार्चिमि, चारुपुकिमि सिताकुम्सा खाइलिमि गेदारपुकिको राइच्चिगामि आल्चि दुम्बा तौँबातौँबपुकिला मेकोपुकिके राइमा राइसि वाइलिवाइसि कोसिमि मादुम्शो चोच्चोम्थि ओदेंशो खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकिको शेल्चोसि नु गेग्योपसिका योम्थिपुकिनु जेल्दाअसिसि वाइलिवाइसि राइमा राइसि किन्खर पाचा इशोसिस्सो जुफालपुकि ब्लामाब्लासि पाइनिमि ।
२. चारुपुकिमि नास्नाम्सिसि खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकि नु हेर गेदारपुकि दाःथेडा तेकोइ यो हेराहेर्सि थु तेअचाके पिति नु थामापाआइदिडा लोःपुकिआ पितिमि जाब्सिचाब्सि एब्सिका गेपुकि पाइनिमि ।
- (क) दक्ष गेग्योपसिकाथ्काःथा गेग्योप्चिमि ओमाओसि नु बहुवा नु पदोन्नतिका जुफालपुकि,

- (ख) उइत्थि थिःका गेको पिति उइत्थि दार्माया,
- (ग) औषधोपचार नु रुम्देल्सि वार्चि, पेशागत राइमाराइसि नु खरातिरा, नेल्लि रुम्देल्सि सूरुइच्चाका आफारपुकि नु पेशागत खाइलिमि जेल्दाअसिसि हेर तेकोइ यो आफार नु आवास,
- (घ) संघ, रुम्देल्बुम्देलका राइच्चि नु तौँब्नातौँबी ट्रेड युनियन गेरागेप्सिपुकि पातेक नेल्लि फ्लाँहासौँसि नु गेग्योप्चिदातापुकि वा गेग्योप्चिदाता रुम्देल्बुम्देलपुकिनु चासिथासि गुइफिलिप्सिपुकि पातेक राइच्चि ।

३. ब्लामाब्लासि पाशो जुफालपुकिमि आइदिडा लोःपुकि किन्खर पातेक जुफालपुकि सुद्दा ब्लिमाब्लिप्सि दुम्बान् ।

(क) जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकि, गाइँदुसि नु हेर गेग्योप्सिमि ब्लिप्शा मुसिचेसिसि फेअजुच नु रागिलेब्बाच गेदारपुकि काथ्काःथा कुरिनगे गेब्लाइबाचपुकिमि गेग्योपसिमि पाइँसिशो गेदारपुकि सुत्दामि रागसि तौँब्नातौँब नु शेशेँदुला थामा फायाफाँमा ब्लिप्शा हेर गेयागेसिस्तै गेदारपुकि कलि गेमागेसि पाशो राइमा राइसि श्याल्सिजाइँसि पातेक नु मेकोपुकि कलि कुरिनगे तौँब्नातौँब आ गाःडा मेकोपुकि के राइच्चि नु मेकोपुकि कलि खप्सिचाअदिसि दुम्शो रोइउइच्चिआ जुफालपुकि के पितिमि नेल्लि फुइलि तुइमातुइसि पापाइबा लोः,

(ख) एको खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकि कलि नु थामापा सौँफसाइब याम हेर दुमादुअसि पार्सपुकि के बामाबाअसि दुम्वा योम्थिमि मेकोपुकि के खरातिराआ पिति क्लायाक्लाअसि नेल्लि फुइलि दुम्बा गे मुदिसोरमि गे पाचा मापापाइँसिबा लोः,

१५

(ग) एको खापोनिपोपुकिनु नास्नाम्सिसि गेदारपुकिक्लि फ्लेमाफ्लेंसि कुरिनगे याम जेर थाम्ने माचाप्शो पितिमि वाइलि दुम्चा माल्शयो हेर पारिकडा गेकाथ्का:था जेराजिर्च शेल्चोसि क्यामपुकि आ गा: शेल्चोसि मापाईसिबा लो:,

(घ) एको खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकिले मि:शिमुरु नु वाईशिमुरुआ पिति गेग्योपसिमि उइत्थि नाब्सि नु उइत्थि देब्ता शेमाल्च पातेक नु ते:पेतेंस ओलिब्ता दुलिदाईथा राइमा राइसि तातेक लो: ।

४. देंशा कोइंतेक ओमोजेअजेलके एको फेचआ गोरा ताँगेपुकिके सुइमासुइशिश दुम्शयो लो: किन्खर पातेक सिसोमेसामि जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिनु जेल्दाअसिसि गेदारपुकिमि दामायाच गेग्योपसि पाशो फायाफाँपुकिमि गाप्चाडा कुरिनगे खाल पा दोचा काइलिपुकि रेमारेकि सेल्लेक चोल्लेक पातेकगे इशोसिस्सो शिकिँ गें:सिब ।

फेच ४

फेर्नासिसि शेमाशेंसि, कारागुइरा नु देलासि सेसिफेरापुकि

बों २१

जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिमि फेर्नासिसि शेमाशेंसिआ जुफालपुकिआ पितिमि ओचिमिण हेर मुरुपुकिमि तातेक खोइ:न उइत्थि नाब्सपुकि श्याल्सिजाईसि पातेकेनिमि ।

बों २२

१. सिताकुम्सा आल्चिआ फेर्नासिसि शेमाशेंसि गेरापेन्मापुकिमि नास्नाम्सिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिआ आम्दाअसि शाअराब्लिरा पेन्मासासेर पातेक जुफालपुकि ब्लाइसिबा ।

२. सिताकुम्सा आल्चिका फेर्नासिसि शेमाशेंसि गेरापेन्मापुकिमि जेल्दाअसिसि

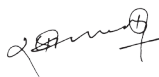
(Handwritten signature)

खापोनिपोपुकिआ इशोसिस्सो माल्मामाल्शिपुकिकलि नेल्लि मापाशा योम्थिमि चारुपुकिमि एको खापोनिपोपुकिआ शाअराब्लिरामि इशोसिस्सो शेमाशेंसि गेरापेन्मा नु ग्युमारिरिपुकिके गोरा ताँगे गार्पानिमि ।

३. तेकोइ यो इशोसिस्सो शेमाशेंसि गेरापेन्मा जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिके आक्खथिस मुदिसोर, रुम्देल्सि नु मुल्केम्सि योम्थि नु छेब्लासि माल्मामाल्शिमि लाँगारिसि दुम्बा । एको पितिमि पाशो तेकोइ यो सेमासेस्सि एको खापोनिपोपुकिनुडा वार्चिमि पाइँसिब नु ओदेंशो गेरापेन्माके गिपशिदु नु सायासाक्सिआ पितिमि एको खापोनिपोपुकिनु योकियोर्सि पाइँसिब । जाब्सिचाब्सि दुम्शयो योम्थिमि एको खापोनिपोपुकिमि मेदेंशो खाश्किन पाइँसावुडाना ओदेंशो इशोसिस्सो शेमाशेंसि गेरापेन्माके गिपशिदु नु सायासाक्सिआ पिति फेरिबार्सिसि खाइलिमि ख्लेगेखोलो ब्लाइमाब्लाईंसि पाइनिमि ।

बों २३

१. कारागुइरा, देलासि नु किम्युविम्युमि लाँगारिसि सेसिफेरापुकि नु जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिके ब्लोइनेचाप्तेक आक्खयोक्ख नु राइशि ग्यार्चा, डा साइतेक, बार्द दाइतेक नु पुअतेक खुप्तेक पातेक खोदेंशो रिदुम्पादिम्सि गेरागेसिपुकिकलि मेकोपुकिके मुल्केमआ सम्मैशानि नु आक्खथिस आँमिमिन गाप्सिचाइँसि थेंपोसमि इम्दामाल्दानेल्लि फुइलि इलाबुँपुकिके खाइलिमि सुइनासुइना गें:सिब । चारुपुकिमि सिर्चाडा दुम्शो योम्थिमि ओदेंशो खापोनिपोपुकिके शाअराब्लिरामि मेदेंशो गेरागेसिपुकि रिम्शोबार्शो पाशो नु पेन्दासासेर पाशो लो: किन्खर पाइनिमि ।
२. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के रिवाकेवामि, पाने जाप्तेक दुम्शयो योम्थिमि मेदेंशो खोपोनिपोआन्के रिदुम्पादिम्सि सेबेरेंसे नु मुल्केम्सि देब्लादाइँसिपुकि नु दिक जार्सि नु उइत्थितोंयासि थेंपोसकालि कोशोनु पासिर्चाडा सेबेरेंसोच नु नुम्किम्सि वार्चि खप्सिचाअदिसि पापाइँसिबा ।

१७

फेच ५
रुम्देल्सि राइमाराइसि नु खरातिरा

बौं २४

जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के राइच्चावरण पातेक पा रुम्देल्सि राइमाराइसिआ पिति इम्लातोमिसपुकिके थेंपोस फेरिबार्सिसि खाइलिमि पाईसिब बा नु मेकोपुकि दुलिदाईथा तेकोइ यो हेराहेर्सि थु नपाओदेंशो इम्लातोमिसपुकिके गेपाचा पाईसिब ।

बौं २५

१. चारुपुकिमि जेल्दाअसिसि खापोनिपोपुकिकलि खाल पा दोचा खरातिरा काइलिपुकि खप्सिचाअदिस्सि दुम्श्यो किन्खर पातेक याम मेकोपुकिमि राँराईसि नु थुँथुसि खरातिराके ताकिरि खप्सिचाअदिस्सि दायाँतारा श्याल्सिजाईसि पाचा चाब्बा पा मेकोपुकिके आम ख्लेगेखोलो नु राईदाई आ गा: ओदेंशो काइलिपुकि गेयागेसि पा खप्सिचाअदिस्सि गराउन मेकोपुकिकलि शोम्थपुकि खप्सिचाअदिस्सि पापाइनिमि ।
२. खरातिरा काइलिपुकि जाब्सिचाब्सि दुम्मे कोम्थि किम्युविम्युमि लाँगारिसि दुम्बान् । जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के वार्चिमि ओदेंशो काइलिपुकिके ताँगेदिर पा सायासाक्सि पाईसिब नु ओदेंशो काइलिपुकिमि मेकोपुकिके आक्खथिस खाप्दोल्सि, रुम्देल्सि नु मुल्केमिसि योम्थि नु मेकोपुकिके तेमातेअसि कोमाकोसि, रोइउइच्चात्मक शेशेंदु नु बेल्लेकलि शिकिँ गेअनिमि ।
३. खरातिरा रोइउइच्चि क्याममि देल्देसि किम्युविम्युआ खरातिराचपुकिके शेमाशेंसि नु गेग्योपसिकलि कियाकिँसि नाअति नु खरातिरा रोइउइच्चि काइलिके हेर थेंकापुकिनु सोत्तोसि नाम्स थें:शा होइनाहोइना डोईतासि खरातिरा काइलिमि सोत्तित गेंसिब ।
४. ओदेंशो खरातिरा सवापुकिको गोरा ताँगे पातिके रागिमा ब्लाशो हेर रुम्देल्सि, आक्खथिस नु मुल्केमिसि जुफालपुकिनु फिलप्शा पाईसिब ।

१८

(Handwritten signature)

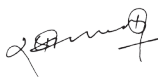
श्येमाश्येंसि नु साअसेर लायालां

बाँ २६

जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिक्कलि ओचिमि रागसि किम्युविम्युके हेर खापोनिपोनु उइत्थि लांगारमि नेल्लिथेंकामि श्येमाश्येंसि तायब्लासि पातेक नाब्सि खप्सिचाअदिसिस्सि दुम्यो लोः किन्वर पाचा जुफालपुकि ब्लाईसिबा ।

बाँ २७

१. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के पिति सेस्सेब्लेअसिसि गेरापेन्मा नु काइलिपुकि मेदेंशो खोपोनिपोआन्के इशोसिस्सो माल्मामाल्शिपुकिक्कलि सेम्दार पाचा मेकोपुकिनुडा वार्चिमि थेंपोस नु गेपाचा पाईसिब नु मेदेंशो गेरापेन्मा नु काइलिपुकिमि मेकोपुकिके नेस्लो, ताय नु सेबेरेंसे, थिक्वाम (भ्यालु सिष्टम्स) नु शुशिइःशि रुन्देल्सि, आक्खथिसि नु मुल्केम्सि दाःपुकिक्कलि फिल्लिपिमि ।
२. सेलिवा राइसिचमि सिर्चाडाता बुदि ओदेंशो खोपोनिपोआन्के पिति ओदेंशो गेरापेन्मापुकिके सायासाक्सिआ पिति फेरिबार्सिसि खाइलिमि ख्लेगेखेलो याअशागेचा पातेक सिसोमेसामि सेस्सेब्लेअसिसि गेरापेन्मापुकिके ताँःगेदिर नु गेपाचाआ पितिमि जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के सायादापपुकिक्कलि शेमाश्येंसि गेसिशो नु गेयागेसिसमि मेकोपुकिके विमाल्लिप्सि बाअशो किन्वर पाइनिमि ।
३. एकोके हेराकेंसि चारुपुकिमि आमे सेस्सेब्लेअसिसि रुन्देल्बुन्देल नु ग्युमारिरिपुकि सेल्लेक चोल्लेक पाइबा एको खोपोनिपोआन्के राइच्चिक्कलि सुइनासुइना गेअनिमि । शेडना ओदेंशो रुन्देल्बुन्देलपुकिमि एको खापोनिपोपुकिनु योकियोर्सि पा सेलिवा राइसिचला सेल्लेक चोल्लेक ओचि पुअथेदाइँदापुकि नेल्लि पाशो दुम्चामाल्बा । एको आ योम्लातोसिआ पिति सिर्शो शोम्यपुकि खप्सिचाअदिसिस्सि पापाईसिबा ।

बौं २८

१. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के आल्लेपिचकलि देब्लासि दुम्मे कोमिथ मेकोपुकिके आमकेन मामालोः याम मेकोपुकिके रुमुलला नेल्लिकेडा शुशि बोताअतेक लोःमि सेच्चा नु ब्लेअचा शेंसिब बा । एको देब्लासि मादुम्ताडाना, सेलिवा राइसिचपुकिमि एको सिसोमेसो तायब्लासि पाइबा जुफालपुकि ब्लाश्या आल्लि पाइनिमि थुंलाअसिमि एको खापोनिपोनु योकियोर्सि पाइनिमि ।
२. एको खापोनिपोकलि रागिके रागसि लोः याम रागिके तेकोइ काः शारिशार्सि लोःमि ग्युप्शा देब्लामि बाचा नाब्सि ताईसिशो दुम्शयो लोः किन्खर पाचा खाल पा दोचा जुफालपुकि ब्लाईसिबा ।
३. जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के मामालोःके राइमदाम, थेंपोस नु शेशेंदु नु पेन्मासासेर पातेक जुफालपुकि ब्लाईसिबा ।

बौं २९

मेकोपुकिआ आमकेन किम्युविम्युमि नु रागसि किम्युविम्युमि नेल्लि फुइलि कोईसिमि नु उइत्थि लांगारमि ब्लिप्चा जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के आल्लेपिचकलि वार्चि पातेक सिताकुम्सा ताया नु रिपारैःसि खप्सिचाअदिस्सि पापाइच्चा एको खोपोनिपोआन्के पिति श्येमाश्योंसिके दाक्युप/एप्सो दुम्बा ।

बौं ३०

१. चारुपुकिमि नास्नाम्सिसि खोपोनिपोआन्के रिदुम्पादिम नु मुल्केम खोईसि जुफालपुकिला नु थामा पा कुरिनगे, आक्खथिस नाब्सि, श्येमाश्योंसि नु खरातिराआ पिति लोःपुकि, रुम्देल्सि काइल्कइलआ पिति मेकोपुकिआ राइच्चि नु कारिदुनिसिदुपुकि नु एको ओमोल्जेअजेलला एनाऐंसि मेकोपुकिके राइच्चिपुकिआ पितिमि मेकोपुकिकलि तुइमातुइसि पापाइबा जुफालपुकि ब्लाश्या आल्लि पाइनिमि ।

२. माल्शो दुम्ताडाना ब्लेमाब्लेःसि लोःरोसिके लायालाँला नु ओदेंशो खोपोनिपोआन्के लोःपुकिमि आम साअसेरके आल्विला दुम्नाना एको गे पाईसिब बा ।

बाँ ३१

रागसि किम्युविम्युके नेल्लि रुमुलपुकि नु थामा पा जेल्दाअसिसि खापोनिपोनु नेःथा कुल्डोइति नेरा दुम्शो रुमुलपुकि दाःथे ओदेंशो रुमुलपुकिमि एको खोपोनिपोआन्के पितिमि होइनेचाप्सिब डोईमाडोसिपुकि ताइकेःकि पातेक सिसोमेसोले सेस्सेब्लेअसिसि जुफालपुकि ब्लाइ बा । नेस्लोके सेस्सिपात नु सेस्सेब्लेअसिसि कासाबिसापुकिमि ओदेंशो खोपोनिपोआन्के रुन्देल नु मुल्केमपुकिके खेखे, थामाथासि नु तुइमातुइसिकोईसि तस्कुल खप्सिचाअदिस्सि पापाइशो किन्खर पातेक कोईशिरैला पाईसिब ।

फेच ७

चोच ओत्थिअरिडा नेरा नु वार्चि

बाँ ३२

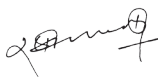
आक्खथिस, रुन्देलिस, मुल्केमिस, सामोसि नु मुदिसोर्सि फायाफाँपुकिमि पाईसिब गेरागेसिपुकि काथ्काःथाआ फायाफाँमि चोच ओत्थिअरिडा माइताच नु एबोचपुकि दाःथेडा नेरा नु वार्चि ग्युप्शा सेल्वा चारुपुकिमि गाःरगिरागि गुइफ्लिप्सिपुकि सुत्ताडा सिर्चाडा जुफालपुकि ब्लाश्या आल्वि पाइनिमि ।

फेच ८

गोम्गयो

बाँ ३३

१. एको ओमोल्जेअजेलमि फिलप्शा लोःपुकिआ पिति आँकित चारुसि राइसिचमि जेल्दाअसिसि खापोनिपोकलि वाँकुरिकु पापाइबा गेरापेन्मापुकि सायासाक्सि पातेक एच्चिडा ब्लाशो योम्थि दुम्खँपुकि याम हेर सिर्चाडा उइत्थिमिकारपुकिमि मेदेंशो दुम्खँ नु उइत्थिमिकारकलि शेशो गेपुकि सिर्चाडा पारिकमि थुम्शो पाचा माल्शो कासान मेदेंशो दुम्खँ नु उइत्थिमिकारमि बाअशो लोः किन्खर पाइनिमि ।

३१

२. ओदेंशो गेरापेन्मापुकिमि आइदिडा लोःपुकि ब्लिमाब्लिप्सि दुम्बान ।

- (क) जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के वार्चिमि एको ओमोल्जेअजेलमि गोरा तांगे दुम्शो जुफालपुकिआ पिति लावादाम्सि तांगेदिर, फिलप्शा, गेपाचा नु थायानाअसि पातेक,
- (ख) जेल्दाअसिसि खोपोनिपोआन्के वार्चिमि सेलिवा दुम्खँपुकि आ डाईति तौँब्नातौँबि नु हेर जुफालपुकि लोःचाप पातेक नु ब्लाशो जुफालपुकिके आल्चिआ बारिकोमाकोःसि पातेक ।

फेच ८

सिताकुम्सा गोरापेन्दापुकि

बौँ ३४

प्रगेयागेसैक रागिके बारिबाम योम्थिपुकिकलि कोशोनु पानापान एको ओमोल्जेअजेलकलि गेपाचा पातेक जुफालपुकिके खादिमुदि नु फायाफाँ तोयातोम्सा पारिकमि किँदाखार्का पाईसिब ।

बौँ ३५

एको ओमोल्जेअजेलआ गोरा तांगेपुकिके आल्चिमि हेर ओमोल्जेअजेल नु देअदापसि गाःरगिरागि ब्लेमाब्लेअसि, जेजोल याम रागसि तौँब्नातौँब, खार्शिकिन, रिदुम्पादिम याम गुइफ्लिप्सिपुकि खोदेंशो खोपोनिपोआन्के राइच्चि नु आफारपुकि तारि आदुलि वाँकुरिकु मापापाइनिमि ।

फेच १०

आडार गोरापेन्दापुकि

बौँ ३६

एको ओमोल्जेअजेमि माइताच नु एबोचआ पिति ओमोल्जेअजेल, १९५७ कालि तेम्सिफाइसिता पाशो बा ।

(Handwritten signature)

बौं ३७

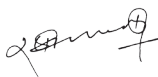
एको ओमोल्जेअजेलके युमाखार्किन पाशो शारिशार्सि ब्लेमाब्लेअसि पेन्मारैसिपाचाका पिति गाःरगिरागि कुरिनगे दुम्खँका ओमोहेपाचिँःच आ डाईति पठाइने बा ।

बौं ३८

१. महानिर्देशक आ डाईति युमाखार्किनको ब्लेमाब्लेअसि पेन्मारैसि पापाइशे गार्गिरागि कुरिनगे गिपशिदुआ सायादापपुकिके राइच्चिगामा ला एको ओमोल्जेअजेल ग्लाःफ्लैसि दुम्बा ।
२. ओमोहेपाचिँःच आ डाईति दुई सायादापपुकिके युमाखार्किनआ ब्लेमाब्लेअसि पेन्मारैसि दुम्शयो दाईजिजितिमि गाउनि सिनरे एको ओमोल्जेअजेल सारा दुम्बा ।
३. गेयागेसिसनोले एको ओमोल्जेअजेलके युमाखार्किनके ब्लेमाब्लेअसि पेन्मारैसि पापाइबा सायादापके राइच्चिगामा गेयागेसिसरी पेन्मारैसि पापाइशो दाईजिजितिमि गाउनि सिननोले सारा दुम्बा ।

बौं ३९

१. एको ओमोल्जेअजेलके युमाखार्किन पाशो सायादापमि एको ओमोल्जेअजेल गोमागोसि दुम्शयोके दाईजिजितिमि साराके थोचे गाउ नुम्मेनोले गार्गिरागि कुरिनगे दुम्खँका ओमोहेपाचिँःच आ डाईति पेन्ब्लेसिआ पिति दाम्लो सोइतेक ताशो ओमोल्जेअजेल परिग्यागेनि पाने चाबिमि । गेयागेसिसरी पाशो परिग्यागेनि दाम्लो पेन्मारैसि दुम्शयो दाईजिजितिमि काः थोचेकोमिथ थेंःसिब मादुम्बा ।
२. एको ओमोल्जेअजेल युमाखार्किन पातेक नु एको बौमि गौरा बाअशो बुदि परिग्यागेनिआ राइच्चि डोईति फेलिपितिमि उइत्थिब्लेअसिस थोचे गाउडा कोइँग्योमि नुम्मेनोलेडा थोचेआ गा आल्वि मापातेक

प्रेयागेसिक सायादापके राइच्चिगामि एको ओमोल्जेअजेल थोचेगाउडा हेर कोइंग्योकोमिथ ग्लाःफ्लेसि दुम्बा नु गयागेसिसनोले मेदेशो सायादापकालिके बौमि उइत्थिब्लेअसिस चेवाचिरपुकि आःगाः थोचे गाउडा प्रेयागेसिक कोइंग्याये नुम्मेनोले एको ओमोल्जेअजेल परिग्यागेनि पाने चाब्मि ।

बौं ४०

१. गार्गिरागि कुरिनगे दुम्बिँके ओमोहेपाचिँःचमि गिपशिदुका सायादापपुकिमि दावासाअसेर पाशो नेल्लि युमाखार्किननु परिग्यागेनिपुकिके पेन्ब्लेसिआ दाम्लो गार्गिरागि कुरिनगे कुरिनआ नेल्लि सायादापपुकिकलि गेअनिमि ।
२. ओमोहेपाचिँःचमि गिपशिदुआ सायादापपुकिकलि मेकोआ डाइँति सोइश्शयो निअति युमाखार्किनके पेन्ब्लेसिआ तुइमातुइसि गेशोनु मेको दाइँजिजितिकोमिथ एको ओमोल्जेअजेल थैँःसिब दुम्बा लोःमि गिपशिदुआ सायादापपुकिके शिकिसि पापाइनिमि ।

बौं ४१

गार्गिरागि कुरिनगे दुम्बिँआ ओमोहेपाचिँःचकालि डोइतिडा बौपुकिके गोरा ताँगे खोदेशो आम आ डाइँति पेन्मारैसि दुम्शो युमाखार्किनपुकि नु परिग्यागेनिआ नेल्लि गेपुकिके नेल्लि आ बाअशो लोपुकि पेन्ब्लेसिआ पिति बुम्था रागि गिपशिदुआ किन्थोपातिडा बौं १०२ बुदि बुम्था रागि किन्थोपति ओमोग्लोमोचकलि गेअनिमि ।

बौं ४२

आँमिमि मात्शो सुइश्शो खेम गार्गिरागि कुरिनगे दुम्बिँके थँब दुम्बिँ लएको ओमोल्जेअजेलके गेपाचा आ पिति शोमाशोःसिपाति बारिचुममि दैशा कोइँतेक नु एको ओमोल्जेअजेलआ इँचिला याम नेल्लि फुइलि तेम्सिफाइसिताके हिल्लोहिअसि सम्मेलनके गेपेन्मादिरमि होइच्चा गार्ने चाब्बा दुम्शो याम मादुम्शो खाँ पाइनिमि ।

बौं ४३

१. सम्मेलनमि एको ओमोल्जेअजेलकलि नेल्लि फुइलि याम ईचिला खाइलिमि तेम्सिफाइसिता पा नाग ओमोल्जेअजेल विच्चा पाईसावुडाना नाग ओमोल्जेअजेलमि हेरथा गोरा ताँगे पाशोमि एबेस,

(क) तेकोइ सायादापला तेम्सिफाइसिता पातेक नाग ओमोल्जेअजेल युमाखार्किन दुम्ताडाना तेम्सिफाइसिता पातेक नाग ओमोल्जेअजेल गोमागोसि दुम्शो खेम सिर्चाडा बौं ३९ मि तेकोइ लो: ब्लेअसिशो बाअत्डाना यो एको ओमोल्जेअजेल प्ले:लि रिसियासि परिग्यागेनु पाशो सुईसिबा ।

(ख) तेम्सिफाइसिता पातेक नाग ओमोल्जेअजेल गोमागोसि दुम्शो दाईजिजितिरे एको ओमोल्जेअजेल सायादापपुकिला युमाखार्किन दुम्चाआ पिति मारोअसिबा ।

२. एको ओमोल्जेअजेल युमाखार्किन पाईसावुडानाआ, शेडना तेम्सिफाइसिता पातेक ओमोल्जेअजेल युमाखार्किन मापाईसावुडानाआ सायादापपुकिके राइच्चिगामा तेकोइ यो योमिथमि एको ओमोल्जेअजेल नाक स्वरुइथ नु गार्गिवस्तुमिन् थें:सिब दुम्बा ।

बौं ४४

दैंशा कोइँतेक ओमोल्जेअजेलके तुर्कि नु फेर्सि लो:आ सेरिसेरपुकि उइत्थि खाइलिमि राइचिसि बाअशएको निमि ।

नुप्त

३५

Indigenous Media Foundation

Anamnagar, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977 1 4102757, 4102689

Email : indigenoustelevision@gmail.com

Website : www.indigenousmediafoundation.org

Publisher

SUNUWAR Indigenous Language, Nepal

Translation :

Uttam Kumar Sunuwar